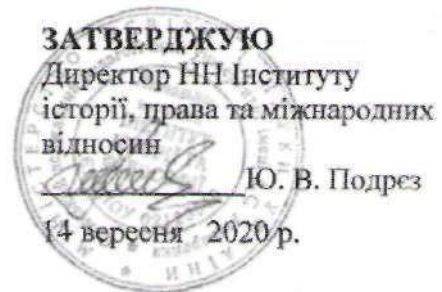

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

**Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних
відносин**

Кафедра філософії та соціальних наук

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
другий (магістерський) рівень**

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

галузь знань - 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність - 014 Середня освіта (Українська мова і література)

додаткова предметна спеціальність - 014 Середня освіта (Мова і література
(англійська))

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Українська мова і література.
Англійська мова)

Мова навчання - українська

Погоджено науково-методичною
комісією ІН інституту історії,
права та міжнародних відносин
14 вересня 2020р.
Голова
Моцак СІ. к. пед. н.упонент

Суми - 2020

Розробник:

Зленко Н.М., к. філос. н., доцент, доцент кафедри філософії та соціальних наук

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри філософії та соціальних наук

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Снегірьов І. О., к. філос. н., доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		I-й	I-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
		Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Консультації	
	2 год.	2 год.	
	Самостійна робота		
60 год.	80 год.		
		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування в магістрантів уявлення про проблемне поле філософії освіти і педагогіки як важливих галузей сучасного знання, у яких реалізується єдність філософського та наукового підходів до освітньої сфери діяльності людини.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Філософія освіти» є глибоке засвоєння магістрантами філософської сутності та змісту системи освіти, розуміння ними її як геному суспільного розвитку, а також – засвоєння програмних проблем і вміле використання здобутих знань в практичній діяльності.

Навчальний курс розкриває суть стратегії освіти і її співвідношення з новою освітньою парадигмою. Розглядаються проблеми диференціації шкільного навчання та його профілізації, а також формування шкільного інноваційного простору в цілому. Окремо звертається увага на розбудову іміджу нової школи та синергетичність розвитку освіти.

Основними формами освоєння курсу є лекційні та семінарські заняття, консультації. Програма курсу передбачає надання студентам базових знань з даного предмету, які надалі використовуватимуться ними при опануванні наступних дисциплін, а також написанні рефератів, курсових та магістерських робіт.

Програма укладена для студентів, які навчаються за спеціальністю 012 Дошкільна освіта за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. В методичному плані вона розроблена з врахуванням наступності освоєння студентами навчальних дисциплін.

Методи навчання: абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемний, дослідницький, інтерактивно-комунікативний.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліни, які мають бути вивчені раніше: Філософія, Соціологія, Логіка, Політологія, Релігієзнавство, Етика, Естетика, Професійна етика, Антропологія, Педагогіка, Історія педагогіки, Психологія, Культурологія тощо.

Метою викладання навчальної дисципліни є узагальнення знань магістрів у сфері освіти на теоретико-методологічному рівні, а також залучення до філософського осягнення ідеї освіти як соціокультурного феномену та вироблення власної світоглядної концепції освіти.

3. Результати навчання за дисципліною

<p>Знання:</p> <ul style="list-style-type: none"> –володіння базовими навиками філософсько-критичного аналізу освітніх явищ; –сутність філософії освіти та перспективи її розвитку; –сутність сучасної кризи освіти і шляхи виходу з неї; –сутність і зміст інновацій; –завдання щодо формування освітнього інноваційного простору; –усвідомлювати актуальність нової інноваційної освіти в умовах глобальної інформатизації; –теоретичні та методологічні основи впровадження інноваційних технологій в превентивну освіту; –особливості синергетичної парадигми та синергетичної моделі педагога; –особливості медіаосвіти та провадження медіаграмотності; –особливості посткласичної парадигми освіти. 	<p>ПРЗ 1</p> <p>ПРЗ 2</p>	<p>Розуміння шляхів інноваційного розвитку системи вищої освіти України в умовах реформаційних перетворень.</p> <p>Базові уявлення про філософсько-методологічний аналіз сучасного стану освіти в Україні та закордоном.</p>
<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> –застосовувати загально філософські та загальнонаукові методи в осмисленні стану сучасної освіти; –застосовувати системний принцип у дослідженні стану освітньої галузі; –вміти визначати пріоритети сучасної освіти та стратегії її розвитку; –розв’язання професійних завдань з використанням загально філософських методів; –здатний ухвалювати оптимальні управлінські рішення; сприймати, аналізувати й реалізовувати управлінські інновації в професійній діяльності; –абстрактне мислення, аналіз, оцінка та синтез в дослідницькій діяльності та моделюванні професійних перспектив; –аналітичне ставлення до професійної діяльності в широкому контексті викликів сучасності. 	<p>ПРУ 3</p> <p>ПРУ 4</p> <p>ПРУ 9</p> <p>ПРУ 10</p>	<p>Уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; пропонує шляхи вирішення досліджуваної проблеми, аргументуючи власну позицію.</p> <p>Здатний діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності. У професійній діяльності керується сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці.</p> <p>Уміє будувати і втілювати ефективно стратегію професійного саморозвитку і самовдосконалення.</p>

<p>Вільне компетентне спілкування державною та іноземною (англійською) мовами з широким колом фахівців, із громадськістю у галузі професійної та/або наукової діяльності.</p>	<p>ПРК 1</p>	
<p>Педагогічна комунікація у процесі навчання української мови і літератури, англійської мови.</p>	<p>ПРК 3</p>	
<p>Автономія відповідальності:</p> <ul style="list-style-type: none"> –здатний критично осмислювати основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності. –здатний сумлінно виконувати професійні обов’язки, дотримуватися принципів етики викладача. –здатний ефективно формувати комунікаційну стратегію, мати навички роботи в команді, цінувати та толерантно сприймати різноманітність думок та мультикультурність; –здатність до креативного мислення та формування творчого середовища. 	<p>ПРА 1</p> <p>ПРА 3</p>	<p>Усвідомлення соціальної значущості майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності. Здатність до навчання упродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності набутої під час навчання кваліфікації.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90–100	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок. Оцінка «відмінно» виставляється за повні, систематичні, логічно викладені знання. Студент повинен розуміти суть філософської парадигми кожної історичної епохи, місце в ній конкретних представників філософської думки, коло їх ідей і суть їх внеску в розвиток філософії. Він повинен володіти категоріальним апаратом, навичками логічного доведення, мати власну позицію по суті поставлених питань.
82–89	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками. Оцінка «добре» передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
74–81	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок. Оцінка «добре» передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
64–73	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків. Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
60–63	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям. Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
35–59	Кредит не зараховано. Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки. Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не розуміє суті поставлених питань, не має знань основних проблем та понять курсу філософії, не орієнтується в змістові основних епох розвитку філософської думки.
0–34	Кредит не зараховано. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.

Розподіл балів

Поточний контроль											Разом	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2				Конспект	Контрольна робота		
Т 1.1.	Т 1.2.	Т 1.3.	Т 1.4.	Т 1.5.	Т 2.1.	Т 2.2.	Т 2.3.	Т 2.4.				
Поточний контроль											70	100
5	–	5	10	–	5	–	5	–		40		
Контроль самостійної роботи											30	
–	5	–	–	5	–	5	–	10	5			

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Об'єктом додаткового заохочення студентів може бути виконання інших видів робіт: участь у роботі всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій, підготовка та публікація наукової студентської роботи та інші.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, тестова контрольна робота, перелік питань для самоконтролю та самоперевірки, завдання для самостійної роботи, виконання самостійної роботи, перелік тематики ІНДЗ, перелік запитань до заліку з дисципліни, тестові завдання до ККР, проекти, наукові есе, презентації результатів виконаних завдань тощо.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується у формі наукового есе або анотації статті з філософії освіти, власної наукової статті або презентації з обраної проблематики.

6. Програма навчальної дисципліни

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1.

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ

Тема 1.1. Філософія освіти у структурі наукового знання. Сутність і зміст філософії освіти. Значення філософії освіти та її зв'язок з іншими науками, які вивчають освіту. Діалектика освіти та філософії. Напрямки філософії освіти та причини її актуальності в сучасних умовах. Функції філософії освіти. Основні проблеми філософії сучасної освіти.

Тема 1.2. Освіта як геном суспільного розвитку. Посткласична парадигма освіти. Генеза поглядів на освіту в контексті розвитку філософського знання. Співвідношення парадигми і стратегії освіти. Сутність і зміст посткласичної парадигми освіти.

Тема 1.3. Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти. Поняття про метод та методологію. Постнекласична наука та зміна світоглядних орієнтацій в суспільстві знань. Сутність синергетичної парадигми. Синергетика та філософія освіти. Синергетика як методологічна основа сучасної парадигми освіти та формування моделі педагога.

Тема 1.4. Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти. Сутність інноваційного освітнього процесу. Співвідношення понять «традиції» та «інновації». Філософський аналіз кризи освіти та шляхів виходу з неї. Сутність і зміст «нового гуманізму». Проблема «ущільнення знань». Філософсько-методологічні засади сучасних інноваційних процесів в освіті.

Тема 1.5. Філософський аналіз моніторингу та диференціації в освіті. Сутність і зміст поняття «нова освіта» та її критерії. Поняття про моніторинг освіти. Види і зміст педагогічного моніторингу. Диференціація освіти в Україні: історія, проблеми, завдання. Зарубіжний досвід диференціації навчального процесу. Поняття «змішана школа», «обдаровані діти», «диференційоване навчання» і «соціальна еліта» та їх взаємозв'язок в освітній і соціальній діяльності. Шляхи підвищення науково-методичного рівня педагогічних працівників в новій школі. Превентивна освіта та її кадрове забезпечення. Поняття про профілізацію школи. Зарубіжний досвід профільного навчання. Сутність і особливості особистісно-орієнтованого навчання. Зміст особистісно-орієнтованого навчання як діалог в системі «педагог-учень».

Розділ 2. ФІЛОСОФСЬКІ АБРИСИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Тема 2.1. Філософське осмислення надтехнологій в освіті. Філософія нанонаук та освіта. Біотехнологічна складова над технологій та освіта. Освіта та інформаційно-комунікативні технології. Евристичний потенціал когнітивних наук та освіта. Соціальні науки та їх вплив на розвиток освіти.

Тема 2.2. Філософський дискурс сучасних технологій в інноваційній освіті. Концептуальні принципи нової філософії освіти. Філософське осмислення технологій Hi-Tech та Hi-Hume в освіті. Філософське осмислення мережевої та медіаосвіти в умовах глобальної інформатизації. Медіаграмотність та медіакомпетентність.

Тема 2.3. Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume). Концептуальні принципи нової філософії освіти. Філософський аналіз превентивної освіти. Зміст превентивної освіти в умовах NBICS-конвергенції. Теоретичні та методологічні основи впровадження інноваційних технологій в превентивну освіту.

Тема 2.4. Академічна доброчесність як інструмент якісної трансформації сучасного закладу освіти. Доброчесність як філософська категорія. Академічна доброчесність: складові елементи. Академічна доброчесність як елемент системи забезпечення якості освіти. Значення академічної доброчесності в сучасному освітньо-науковому просторі.

7.1. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
Лекції		Практ.	Консультації	Самост.роб	Лекції		Практ.	Консультації	Самост.роб	
РОЗДІЛ 1. ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ										
Тема 1.1. Філософія освіти у структурі наукового знання	10	4	2	–	4	12	2	–	–	10
Тема 1.2. Освіта як генوم суспільного розвитку. Посткласична парадигма освіти.	8	2	–	–	6	8	–	–	–	8

Тема 1.3. Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти.	8	2	2	–	4	8	–	–	–	8
Тема 1.4. Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти.	12	2	4	–	6	12	–	2	–	10
Тема 1.5. Філософський аналіз моніторингу та диференціації в освіті. Започаткування нової освіти.	8	–	–	–	8	8	–	–	–	8
Разом за розділом I	46	10	8	–	28	48	2	2	–	44
<i>РОЗДІЛ 2. ФІЛОСОФСЬКІ АБРИСИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ</i>										
Тема 2.1. Філософське осмислення надтехнологій в освіті.	12	–	2	–	10	10	–	2	–	8
Тема 2.2. Філософський дискурс сучасних технологій в інноваційній освіті.	10	2	–	–	8	10	–	–	–	10
Тема 2.3. Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume).	10	2	2	–	6	12	2	–	–	10
Тема 2.4. Формування інноваційного освітнього простору.	12	2	–	2	8	10	–	–	2	8
Разом за розділом II	44	6	4	2	32	42	2	2	2	36
Усього годин	90	16	12	2	60	90	4	4	2	80

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Філософія освіти у структурі наукового знання	4	2
2	Освіта як генем суспільного розвитку. Посткласична парадигма освіти.	2	–
3	Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти	2	–
4	Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти	2	–
5	Філософський дискурс сучасних технологій в інноваційній освіті	2	–
6	Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume).	2	2
7	Формування інноваційного освітнього простору	2	–
	Разом	16	4

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Філософія освіти у структурі наукового знання	2	–
2	Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти	2	–
3	Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти	4	2
4	Філософське осмислення надтехнологій в освіті	2	2
5	Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume).	2	–
	Разом	12	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Філософія освіти у структурі наукового знання	4	10
2	Освіта як генем суспільного розвитку. Посткласична парадигма освіти.	6	8
3	Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти	4	8
4	Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти	6	10
5	Філософський аналіз моніторингу та диференціації в освіті. Започаткування нової освіти	8	8
6	Філософське осмислення надтехнологій в освіті	10	8
7	Філософський дискурс сучасних технологій в інноваційній освіті	8	10
8	Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume).	6	10
9	Формування інноваційного освітнього простору	8	8
	Разом	60	80

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Ан С. А., Ушакова Е. В., Наливайко Н. В. Образование XXI в. в условиях воздействия полярных цивилизаций. *Философия образования*. 2016. № 5 (68). С. 31–40.
2. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
3. Бехманн Г. Современное общество: общество риска, информационное общество, общество знаний [пер. с нем. А. Ю. Антоновского, Г. В. Гороховой, Д. В. Ефременко, В. В. Каганчук, С. В. Месяц]. М. : Логос, 2010. 248 с.
4. Васильев Л. И., Заглядина О. Н. Проблемы самоорганизации в условиях динамического взаимодействия студентов и среды. *Философия образования*. 2017. № 2 (71). С. 58–65.
5. Воронцов П. Г. Комплексный подход в педагогике с позиции научной картины мира. *Философия образования*. 2016. № 6 (69). С. 118–127.
6. Гайфуллин Р. Р. Включение образовательных процессов в современное коммуникационное пространство. *Философия образования*. 2017. № 1 (70). С. 41–47.

7. Ершова Р. В. Цифровое поколение: между мифом и реальностью. *Философские науки*. 2019. № 62(2). С. 96–108.
8. Зінченко В. «Новий гуманізм»: інтегративна система філософії освіти, етики, соціального менеджменту та педагогіки. *Філософія освіти. Philosophy of Education*. 2016. № 2 (19). С. 59–74.
9. Качуровський М. О., Кравченко Т. О., Цикін В. О. Хрестоматія з філософії освіти : навчально-методичний посібник. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. 235 с.
10. Кірик Т. В. Про тенденцію упровадження нових термінів у курси з філософії та інших дисциплін. *Філософія науки: традиції та інновації*. 2017. № 1 (15). С. 159–169.
11. Колесникова А. В. Образование как личностное становление. *Философия образования*. 2017. № 1 (70). С. 69–77.
12. Корнієнко О. М. Стереотипи в структурі рушійних сил суспільної думки. *Філософія науки: традиції та інновації*. 2017. № 1 (15). С. 49–59.
13. Кравченко Т. О. Філософія освіти : навчально-методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи студентів. Суми: ФОП Цьома С. П., 2017. 92 с.
14. Мариносян Т. Э. Значение иррационального аспекта при формировании отношений в системе «учитель – ученик – учитель». *Философские науки*. 2019. № 62(2). С. 58–76.
15. Наумкіна О. А. Філософія впродовж всього життя – вимога часу. *Філософія науки: традиції та інновації*. 2016. № 1–2 (13–14). С. 60–71.
16. Пролєєв С. Філософські компетентності: якими їм бути? *Філософія освіти. Philosophy of Education*. 2016. № 2 (19). С. 88–96.
17. Рубанцова Т. А. Современная парадигма образования: традиции и инновации. *Философия образования*. 2017. № 1 (70). С. 23–28.
18. Тульчинский Г. Л. Цифровизованный гуманизм. *Философские науки*. 2018. № 11. С. 28–43.
19. Філософія освіти : навчальний посібник / за заг. ред. В. Андрущенко, І. Предборської. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.
20. Філософські абрисы сучасної освіти : монографія / за заг. редакцією І. Предборської). Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. 226 с.
21. Філософія освіти і науки [Текст] : [навч. посіб.] / І. С. Алексейчук [та ін.] ; [відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий] ; Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України [та ін.]. Слов'янськ : Вид-во Маторіна Б. І. , 2019. 365 с.
22. Цикін В. О., Бріжата І. А. Філософський дискурс сучасної інноваційної освіти. Суми : СумДПУ ім.А.С. Макаренка, 2014. 224 с.

Інформаційні ресурси

- 1) <http://www.vphil.ru/> – Журнал «Вопросы философии».
- 2) http://www.dialog21.ru/biblio/biblio_ind.htm – Бібліотека сайту «Діалог XXI сторіччя».

- 3) <http://sbiblio.com/biblio/default.aspx?w=1092&t=title&sort=title> –
Бібліотека навчальної та наукової літератури.
- 4) <http://www.arcto.ru/> – Філософський портал «Арктогея».
- 5) <http://intencia.ru/> – Інтенція. Сайт з філософії.
- 6) <http://www.philosopheducation.com/index.php/ua/> – журнал «Філософія освіти» (каталог видань).
- 7) <http://www.phil-ed.ru/index.php/ru/> – журнал «Філософія образования».

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Навчальний план.
2. Підручники та навчальні посібники.
3. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських та самостійних занять.
4. Тестові завдання для діагностики успішності студентів.